

Pohjois-Karjalan luonnonsuojelupiiri ry.
Kauppakatu 44
80100 Joensuu
Yhteyshenkilö:
Harri Hölttä
E-mail: holtta@sll.fi

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43
PL 204
65101 Vaasa

Asia: Valitus Itä-Suomen aluehallintoviraston antamasta ympäristölupapäätöksestä koskien turpeenottoa Juuan Pahakalansuon-Palokankaansuon alueella (Kuopion Energia Oy)

Viite: Päätös nro 44/2015/1 9.7.2015, ISA VI/04.08/2014

Pohjois-Karjalan luonnonsuojelupiiri ry. vaatii ensisijaisesti myönnetyn luvan peruuttamista kokonaisuudessaan. Toissijaisesti vaadimme turpeenottoon osoitettavien alueiden olennaista vähentämistä jäljempänä yksilöitävällä tavalla. Nyt myönnetty lupa ei mielestämme ole ympäristönsuojelulain 42§ mukainen.

Perustelemme näkemystämme a) Pahakalansuon luontoarvojen puutteellisella huomioinnilla, b) Palokankaansuon ojitamattomien soiden puutteellisella huomioinnilla sekä c) vesistövaikutuksilla. Lisäksi tulee selvittää, onko lupapäätös kuulutettu ja siitä tiedotettu ympäristönsuojelulain edellyttämällä tavalla.

1. Pahakalansuon luontoarvojen huomiointi

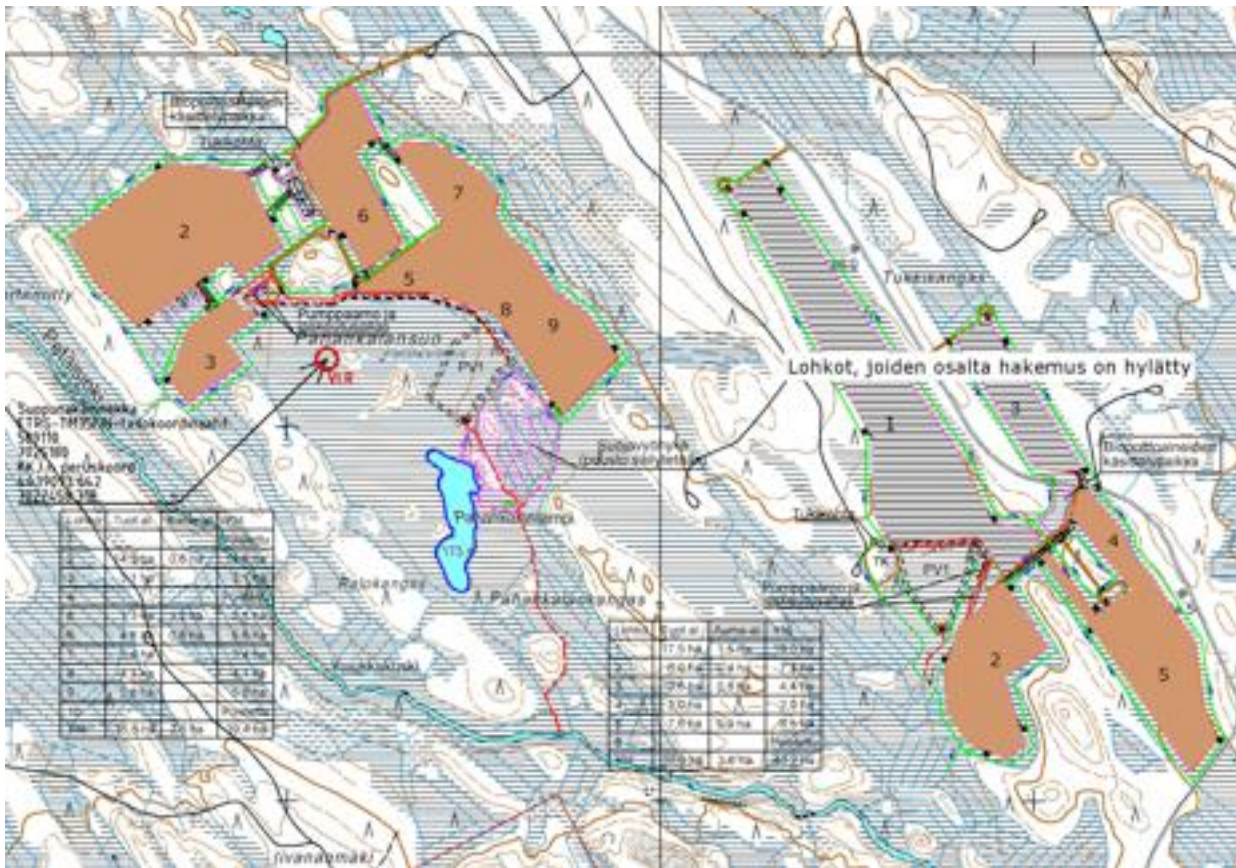
Pahakalansuon luontoarvojen on lupapäätöksessä arvioitu säilyvän, vaikka turpeenottoalue rajautuisi hankkeen toteutuessa esitetystä muodosta käytännössä suoraan Pahakalansuon ojitamattomaan osaan. Lisäksi turpeenoton vaikutusten arviointi keskittyy voimakkaasti vaikutuksiin suon lettorämealueeseen. Esimerkiksi sivulla 59 lupapäätöksen perusteluissa todetaan, että ”Uudessa suunnitelmassa turvetuotantoalueen etäisyys Pahakalansuon avosuon pohjoisimman metsäsaarekkeen länsipuolella olevaan lettorämeeseen on noin 250 metriä. Tuotantoalueen ojasto on sijoitettu kokonaisuudessaan ojitetulle alueelle, joten lettorämeen valuma-alue ei Pahakalansuon hankkeen johdosta muutu.”

Pahakalansuota tulisi kuitenkin tarkastella kokonaisuutena eikä ”vain” kyseistä lettorämealueen säilymistä tai hakijan aikaisempaa hankesuunnitelmaa vasten. Esimerkiksi luvanhakijan teettämässä kartoituksissa löydetty, Etelä-Suomessa kriittisen uhanalainen lettoneva, joka on suoluontotyyppinä aivan yhtä uhanalainen kuin lettorämekin, on nyt jäämässä suunnitellun turpeenottolohkon 3 välittömään läheisyyteen (etäisyys muutamia kymmeniä metrejä). Molemmat esiintymät ovat osa samaa Pahakalansuon luoteiselta metsäsaarekkeelta alkavaa rehevää juottia, jonka eri kohdissa esiintyy elokuussa 2015 tehdyn maastorekeilyn perusteella myös valtakunnallisesti uhanalaista (vaarantunut) punakämmekkää. Kyseisen juotin ja lettonevan säilyminen edellyttää

ennallistamistoimia suon reunaojien tukkimiseksi, ei turpeenoton ulottamista aivan kiinni siihen. Pahakalansuon luontotyyppien, lajien ja vesitalouden eli erityisten luonnonolosuhteiden säilymistä tulee tarkastella siis laajemmin kuin ”vain” em. lettorämeen perusteella.

Pohjois-Karjalan luonnonsuojelupiiri on aiemmassa, tästä hankkeesta Itä-Suomen aluehallintovirastolle antamassaan lausunnossa (8.5.2015) todennut Pahakalansuon vesitaloudesta seuraavaa: ”Suon vesitalous ja rehevien suotyyppien esiintyminen siellä ovat riippuvaisia suoaltaan ja sitä ympäröivien mineraalimaiden muodostamasta hydrologisesta kokonaisuudesta. [Silloisen lupahakemuksen] Sivuilla 33-34 esitetty hydrologinen kuvaus on hyvin ilmeisesti virheellinen, kun sen mukaan suon kasvistollisesti arvokkain lettorämejuotti saisi ravinteikkaan pohjavetensä ainoastaan suon keskellä sijaitsevan vähäisen ja matalan mineraalisaarekkeen alueelta. Juottia ravitseva pohjavesi kylläkin purkautuu kyseisessä kohdassa, mutta vaateliaan kasvillisuuden kannalta tärkeän pohjaveden muodostumisalue on huomattavasti laajempi. Pahakalansuon lettokasvillisuuden säilymisen kannalta aivan olennaista on ollut, että keskiosan avosuon itä- ja koillispuolinen laide on aikoinaan metsäojitettu korkeuskäyrien suuntaisesti, jolloin kuivatusvaikutus on jäänyt suhteellisen vähäiseksi. Tässä suunnassa pohjaveden muodostumisalueen rajana on Vuokonmännikön drumliiniselänteen laki, joka on noin 15 m lettoaluetta korkeammalla. Itäkoillisen suunnalta myös itse suon ojitetun osan pinta viettää varsin voimakkaasti, noin kolme metriä sadan metrin matkalla, kohti ojittamatonta avosuoaluetta. Vastaava tilanne on myös avosuo-osan pohjoispuolelle suunnitellulla tuotantolohkolla, jossa maaston kohoaminen (ja siten pohjaveden hydrologinen paine) ei kuitenkaan niin suuri kuin itäsuunnalla Ojitetut alueet ovat kylläkin kuivahtaneet sen verran, että kasvillisuus on muuttunut, mutta alempana sijaitsevan avosuon kannalta olennainen minerotrofisen pohjaveden virtaus- ja purkautumisyhteys ei kuitenkaan ole katkennut. Lettokasvillisuus tulee suurella varmuudella tuhoutumaan, mikäli turvepatja itä- ja pohjoispuolelle suunnitellulla tuotantolohkolla kaivetaan tai kuivatetaan avosuoalueen pintatasoa alemmaksi.” Kyseisen arvion on laatinut FT, paleoekologian yliopistolehtori Heikki Simola Itä-Suomen yliopistosta. Käytännössä kyse on lohkoista 5, 7, 8 ja 9 Pahakalansuon koillispuolella.

Luvanhakija ei mielestämme ole vakuuttavasti osoittanut, että Pahakalansuon kasvistollisesti arvokkain lettorämejuotti saisi ravinteikkaan pohjavetensä vain ja ainoastaan suon keskellä sijaitsevan pienialaisen ja matalan mineraalisaarekkeen alueelta. Kuten edellä on todettu, juottia ravitseva pohjavesi kylläkin purkautuu kyseisessä kohdassa, mutta vaateliaan kasvillisuuden kannalta tärkeän pohjaveden muodostumisalue on huomattavasti laajempi. Edellä mainitun perusteiden ympäristölupahakemus tulisi mielestämme hylätä Pahakalansuon lohkojen 3, 5, 7, 8 ja 9 osalta.

Kuva 1. Kartta Aluehallintoviraston luparatkaisusta (liite 2), mistä käy ilmi lohkojen numerointi ja sijainti sekä Palokankaansuon hylättyjen lohkojen sijainti.

2. Palokankaansuon ojittamattomien soiden huomiointi

Aluehallintovirasto on hylännyt ympäristölupahakemuksen kahden Palokankaansuolla sijaitsevan lohkon (1 ja 3) osalta (lupapäätöksen liite 2), ensisijaisesti vesiensuojeluperustein. Tämä on perusteltua, sillä ojittamattomilta soilta tuleva kuormitus on suurempi kuin ojitetuilta ja Aluehallintoviraston tulkinnan mukaan (lupapäätöksen s.58) ympäristöluvan myöntäminen koko haetulle alueelle aiheuttaisi merkittävää pilaantumisen vaaraa alapuolisessa Petäisjoessa.

Edelliseen viitaten luparatkaisun perusteluissa (s. 58) mainitaan, että ”Palokankaansuon lohkot auma-alueineen 1 ja 3 ovat kokonaan ojittamattomaa suota. Muu osa haetusta turvetuotantoalueesta on vuosikymmeniä sitten metsäojitettua aluetta.” Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa, vaan myös lohko 5, jolla turpeenotto oltaisiin lupapäätöksen mukaan sallimassa, on käytännössä ojittamaton – sen sijaan että alue olisi ”vuosikymmeniä sitten metsäojitettua aluetta”, sillä on vain yksi ainoa oja suon länsireunassa. Kyseisen lohkon ojittamattomuus käy hyvin ilmi esimerkiksi seuraavasta ilmakuvasta (kuvakaappaus Kansalaisen Karttapaikan ilmakuvasta, joka on vuodelta 2012 / www.karttapaikka.fi). Ympäristölupakemus tulisi siten hylätä myös Palokankaansuon lohkon 5 osalta.

Kuva 2. Palokankaansuon alueen lohko 5, jonka esitetään lupapäätöksessä olevan ojitettu kymmeniä vuosia sitten, on kuvan keskellä muuta vaaleamman kellanvihreänä erottuva alue. Kuten kuvasta hyvin erottuu, aluetta ei ole ojitettu eikä sillä ole ojia. Oikealla oleva lampi on Kaivo slampi.

3. Vesistövaikutukset

Lupapäätöksessä todetaan Palokankaansuota koskevien perustelujen yhteydessä seuraavaa (s. 58):

Hakemuksessa esitetyt arviot Pahankalan-Palokankaansuon turvetuotantoalueen vesistökuormituksesta perustuvat muiden turvetuotantoalueiden tarkkailutulosten perusteella laskettuihin ominaiskuormituslukuihin. Laskelmiin liittyy epävarmuutta muun ohella tuotantoalueelta lähtevän kuormituksen määrän ja vesiensuojelumenetelmien toimivuuden suhteen erityisesti ojittamattoman alueen kunnostusojituksen sekä runsaiden sulamis- ja sadevesien aikaan. Ympäristöluvan myöntäminen koko haetulle alueelle aiheuttaisi merkittävää pilaantumisen vaaraa alapuolisessa Petäisjoessa. Vuoksen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelman vuoteen 2015 mukaan erinomaisessa ja hyvässä tilassa säilyneiden pintavesien osalta vesienhoidon tavoitteena on nykytilan säilyminen vähintään yhtä hyvänä myös

tulevaisuudessa. Kaikki kuormitusta lisäävä toiminta on omiaan heikentämään mahdollisuuksia turvata vesienhoitosuunnitelman mukaiset tavoitteet Petäisjoessa.

Haluamme korostaa Aluehallintoviraston esille nostamaa perustelua muualla sijaitsevien turvetuotantoalueiden tarkkailutulosten perusteella laskettujen ominaiskuormituslukujen epävarmuuksista. Esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaalla vuosina 2003-2008 tehtyjen tarkkailutulosten epävarmuustekijöinä ovat olleet a) vain osan vuodesta (ei koko vuotta) kestävä tarkkailu, jolloin poikkeuksellisia ajankohtina ilmenneet tulvat jäävät laskelmissa kokonaan huomiotta sekä se, että b) satunnaisesti ajoittuvat virtaamapiikit eivät näy vesien laadun seurannassa, koska seuranta tehdään liian harvoin. Vaikka virtaamapiikit saadaankin jatkuvatoimisessa virtaamamittauksessa seurantoihin mukaan, veden *laadun* näytteenotto ei siis välttämättä osu lainkaan piikkiin tai sen alkuun. Pahakalan-Palokankaansuolla esimerkiksi tuotantovaiheessa näytteitä otetaan maaliskuussa kerran kuukaudessa (s. 55), vaikka maaliskuussa on joinakin vuosina jo selkeästi kevättulvakautta. Näin ollen vesistö päästöjen rajoittaminen jättämällä lohkoja kokonaan pois tuotannosta on perusteltu keino näiden epävarmuuksien torjumiseksi, jollei nykyisiä lupaehtoja vesistövaikutusten seurannasta voida kiristää.

Lopuksi muistutamme, että vaikka hakijan suorittamissa koekalastuksissa ei olekaan löydetty lohikaloja, aluehallintoviraston mukaan (s.58):

Petäisjoella, jonne turvetuotantoalueen kuivatusvedet johdettaisiin, on tehty kalataloudellisia kunnostuksia mm. Petäisjoen sahien kohdalla, Majakoskella ja Koukkukoskella, jotka kaikki ovat suunnitellun kuivatusvesien laskukohdan alapuolisella jokiosuudella. Toteutetut kunnostukset ovat nostaneet Petäisjoen kalataloudellista ja suojelullista merkitystä. Vuonna 2013 tehdyn pintavesien ekologisen tilan luokittelun ja vuonna 2014 tehdyn kemiallisen tilan luokittelun perusteella Petäisjoki on hyvässä tilassa.

4. Lupapäätöksestä tiedottaminen

Päätöksestä (s.65) ilmenee, että siitä on lähetetty jäljennös Rautalammin kunnanhallitukselle sekä Rautalammin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, minkä lisäksi päätös on kuulutettu Rautalammin kunnan virallisella ilmoitustaululla.

Koska Rautalammin kunta sijaitsee hankealueelta linnuntietä noin 120 kilometrin päässä lounaassa, lienee aluehallintoviraston tarkoituksena ollut tiedottaa ja kuuluttaa se Juuan naapurikunta Rautavaaralla, ei Rautalamilla.

Pyydämmekin varmistamaan, että päätöksen tiedottaminen ja kuuluttaminen on tosiasiallisesti pantu toimeen ympäristönsuojelulain 85§ edellyttämällä tavalla.

Joensuussa 10.8.2015

Sanna Saarnio
Puheenjohtaja
Pohjois-Karjalan luonnonsuojelupiiri ry.

Pekka Ylhäinen
Sihteeri
Pohjois-Karjalan luonnonsuojelupiiri ry.